УДК [37.015.31:78]:004.77 https://doi.org10.31652/3041-1017-2025(5-1)-17

ГАРМОНІЙНИЙ СИНТЕЗ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ І СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МУЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.

Алла Владимирова,

Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна

Анотація

У статті розглянуто теоретичний аспект шляхів поєднання традиційних методів і сучасних технологій для забезпечення якісної та ефективної музичної освіти. У сучасному світі з'являються нові можливості для навчання, творчості та виконання музики. Музична освіта переживає значні зміни, що зумовлені стрімким розвитком технологій, проте, важливо зберегти баланс між традиційними методами, що довели свою ефективність, та інноваційними технологіями, які відкривають нові горизонти для музичного розвитку особистості, роблячи її більш мотивованою. Описано основні складники слів «гармонійний» і «гармонічний». Означено, що традиційні методи музичного навчання сприяють розвитку музичного слуху, ритму, пам'яті, техніки виконання та інших важливих навичок людини і мають глибоке коріння, що базується на багаторічному досвіді, а сучасні технології, такі як комп'ютерні програми для створення та обробки музики, віртуальні інструменти, онлайн-платформи для навчання та обміну досвідом, значно розширюють можливості музичної освіти, що дозволяє здобувачам експериментувати зі звуком, створювати власну музику, отримувати миттєвий зворотний зв'язок і навчатися у зручний для них час. Зазначено, що традиційні і сучасні методи передбачають безпосередній діалог між здобувачем і педагогом, що є важливим для емоційного та соціального розвитку. Визначено переваги гармонійного синтезу: індивідуалізація навчання; підвищення мотивації за допомогою використання цікавих та інтерактивних технологій; розвиток творчих здібностей; доступність освіти за допомогою онлайн-платформ і віртуального інструментарію; доступність музичної освіти для більшої кількості людей, незалежно від їх місця проживання чи фінансового стану. Наголошено, що гармонійний синтез традиційних методів і сучасних технологій відіграє позитивну роль у музичному розвитку особистості, особливо в період воєнних дій в Україні, коли спілкування здобувачів і педагогів із музикою в більшості проходить у дистанційному режимі. Зазначено напрями подальших наукових досліджень, що полягають в пошуку нових шляхів поєднання традицій та інновацій, для забезпечення якісної та ефективної музичної освіти для всіх. Гармонійний синтез традиційних методів і сучасних технологій є необхідною умовою пошуку для успішного розвитку музичної особистості в сучасному світі.

Ключові слова: традиційний метод; технологія; синтез; «гармонійний»; «гармонічний»; музичний розвиток; дистанційний формат.

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

UDC [37.015.31:78]:004.77 https://doi.org10.31652/3041-1017-2025(5-1)-17

A HARMONIOUS SYNTHESIS OF TRADITIONAL METHODS AND MODERN TECHNOLOGIES IN MUSICAL PERSONALITY DEVELOPMENT

Alla Vladymyrova,

Kherson State University, Kherson, Ukraine

Abstract

The article considers the theoretical aspect of ways to combine traditional methods and modern technologies to ensure high-quality and effective music education. In the modern world, new opportunities for learning, creativity and performance of music are emerging. Music education is experiencing significant changes due to the rapid development of technologies, however, it is important to maintain a balance between traditional methods that have proven their effectiveness and innovative technologies that open up new horizons for the musical development of the individual, making it more motivated. The main components of the words «harmonious» and «harmonious» are described. It is noted that traditional methods of music education contribute to the development of musical ear, rhythm, memory, performance technique and other important human skills and have deep roots based on many years of experience, while modern technologies, such as computer programs for creating and processing music, virtual instruments, online platforms for learning and sharing experience, significantly expand the possibilities of music education, allowing students to experiment with sound, create their own music, receive instant feedback and study at a time convenient for them. It is noted that traditional and modern methods involve direct dialogue between the student and the teacher, which is important for emotional and social development. The advantages of harmonious synthesis are identified: individualization of learning; increasing motivation through the use of interesting and interactive technologies; development of creative abilities; accessibility of education using online platforms and virtual tools; accessibility of music education for a larger number of people, regardless of their place of residence or financial status. It is emphasized that the harmonious synthesis of traditional methods and modern technologies plays a positive role in the musical development of the individual, especially during the period of military operations in Ukraine, when communication between applicants and teachers with music is mostly carried out remotely. The directions of further scientific research are indicated, which consist in finding new ways to combine traditions and innovations to ensure high-quality and effective musical education for all. The harmonious synthesis of traditional methods and modern technologies is a necessary condition for the successful development of a musical personality in the modern world.

Keywords: traditional method, technology, synthesis, «harmonious», musical development, remote format

Постановка наукової проблеми. Музична освіта в сучасному світі переживає трансформацію, що зумовлена стрімким розвитком технологій. У навчанні, творчості та виконанні музики з'являються нові можливості й перспективи. На увагу заслуговують питання збереження балансу між традиційними методами, що довели свою ефективність, та інноваційними технологіями, які відкривають нові горизонти, як у загальному, так і музичному розвитку особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблема гармонійного синтезу традиційних методів і сучасних технологій у музичному розвитку особистості розглядається в різних аспектах музичної освіти та обґрунтована в роботах багатьох науковців-музикознавців, педагогів-практиків, музикантів, здобувачів (Аристова Л., Баліка Д., Бабіцька А., Борисова Т., Бухнієва О., Владимирова А., Гайдамака О., Ключинська М., Колотило О., Кролевець М., Лобова

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

О., Масол Л., Морщакова Н., Падалка Г., Печерська Е., Ростовський О., Рудницька О., Садовенко С., Сахарова, О., Юцевич Ю. та інші).

Метою статті Розкрити зміст понять «гармонійний», «гармонічний». Розглянути теоретичний аспект поєднання традиційних музичних методів та інноваційних технологій, що на сучасному етапі розвитку цивілізації забезпечують якісну та ефективну музичну освіту, означити методи, прийоми, форми та інноваційні технології, призначені для досягнення позитивних результатів у розвитку музичних здібностей особистості.

Виклад основного матеріалу. Пошук напрямів гармонійного синтезу традиційних музичних методів та інноваційних технологій залежить від професіоналізму педагога, його здатності творчо підходити до вибору освітніх методів, прийомів і форм роботи із здобувачами, що забезпечить якісну та ефективну музичну освіту.

Слово «гармонійний» відзначається злагодженістю і милозвучністю, пропорційністю і приємним звучання для сприймання. Акцент робиться на емоційному та естетичному враженні: «гармонійний краєвид», «гармонійні відношення», «гармонійний розвиток». Розглядаючи контекст «гармонійного синтезу мистецтв» можна зазначити, що поєднання різних видів мистецтв, створюють збалансований, суцільний та естетично приємний ефект.

Термін «гармонічний» ґрунтується на принципах гармонії, як наукової або музичної теорії, яка пов'язана із точними закономірностями та взаємодією. Цей термін частіше використовується у фаховому контексті, наприклад: «гармонічна вібрація», «гармонічний аналіз», «гармонічний мінор», «гармонічний закон». У контексті синтезу мистецтв, «гармонічний синтез» підкреслює ґрунтовніші структурні зв'язки між різними видами мистецтва, а також їхню спільну основу.

Слова «гармонійний» і «гармонічний» є правильними, але мають різні відтінки значення. Розкриваючи тему синтезу традиційних та сучасних методів у музичному розвитку особистості, важливо осмислити цю різницю. Якщо мова ведеться про загальне враження злагодженості та естетичної цінності, доречно використовувати мовленнєвий зворот «гармонійний синтез». Акцентуючи на теоретичних засадах й внутрішній структурі та закономірностях поєднання мистецтв, доречніше використовувати вислів «гармонічний синтез».

Сахарова О. констатує: «Як одна з категорій естетики гармонія належить до філософського дискурсу: «в широкому (первісному) розумінні – зв'язок, стрункість, домірність; естетична категорія, яка позначає цілісність, злитність, взаємодію усіх частин і елементів форми. Одушевлену гармонію, сповнену людським змістом і почуттям, називають красою» (Короткий). тому на підсвідомому рівні кожна особистість прагне відчути гармонію з людьми, зі світом, з собою, щоб зробити своє життя гармонійним» [6, с. 235].

Гармонійний синтез традиційних методів і сучасних технологій передбачає поєднання фундаментальних знань із практичними навичками, використання різноманітних форм організації освітнього процесу, створення сприятливого емоційного клімату, єдиного освітнього простору. В процесі музичної практики гармонійний синтез традиційних методів і сучасних технологій стимулює творчу активність особистості, розвиває дослідницькі навички і вміння працювати в команді. Використання комп'ютерних програм, онлайн-ресурсів для освітніх завдань в цікавій і доступній формі знайомить здобувачів із різними музичними стилями, жанрами, напрямами, що заохочує особистість до самовираження, розвитку музичної фантазії, творчого та креативного мислення.

Поєднання традиційних методів із сучасними створює потужний синергетичний ефект, що забезпечує глибше розуміння музичного мистецтва та сприяє розвитку різноманітних музичних навичок особистості.

Метод в музиці виступає сукупністю педагогічних способів, які спрямовані на вирішення певних завдань та освоєння змісту музичної освіти.

Традиційні методи ґрунтуються на багатовіковому досвіді багатьох поколінь, які й досі залишаються актуальними в сучасній педагогічній практиці і базуються на безпосередньому контакті із музичним мистецтвом, активній участі особистості в музичній діяльності та розвитку її музичних здібностей через різні види й форми музичної практики. Треба зазначити, що традиційні методи передбачають безпосередній діалог між здобувачем і педагогом, і це важливо для емоційного та соціального розвитку.

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Одним із фундаментальних традиційних методів, що передбачає активне сприймання музичних творів різних жанрів і стилів, виступає слухання музики. Використання різних форм слухання: від простого прослуховування до бесід про музику, життя видатних композиторів і виконавців, допомагає аналізувати музичні твори, розрізняти засоби музичної виразності, розуміти емоційний зміст музичних доробків.

Методом емоційного впливу на людину виступає спів (сольний, ансамблевий, хоровий) – один із найдоступніших і найпоширеніших видів музичної діяльності, що сприяє розвитку музичного слуху, дихання, голосу, ритму та пам’яті особистості. Важливими є інтонація і дикція, а також такий технічний прийом, як звукоутворення. Спів поділяється на такі види, як народний, що в Україні має специфічні жанрові та реґіональні особливості; академічний (класичний), стильовими ознаками якого виступають кантилена, декламація і колоратура; естрадний спів.

Стимулюванням активності особистості виступає творчість – це не просто додатковий елемент навчання, а невід’ємна складова, яка сприяє формуванню всебічно розвиненої, гармонійної, особистості.

Морщакова Н. зазначає: «Творчість являє собою таку здатність, завдяки якій людина конструює нову реальність з позицій смислетворення, опановуючи світ не лише за законами доцільності, але й за законами краси. Творчість як мистецький процес – явище складноструктуроване й пов’язане як із світом суб’єктних переживань і оцінок, так і з логікою культурної епохи, яку представляє митець» [5].

Серед розроблених музикантами-педагогами методів із питань творчості найбільше виокремлюються:

методи спостереження, співпереживання та роздумів про музику;

методи порівняння та руйнування;

метод виконання етюдів;

метод художнього вправляння та моделювання художнього творчого процесу;

метод інтерпретаційного опрацювання та імпровізації;

метод інтонаційно стильового осягнення музики та інші.

Музика як одна з практик творчого мистецтва зазнає швидких змін під впливом технологічних та комерційних сил, які стали звичайним явищем у нашому повсякденному житті.

Музична творчість «передбачає наявність відповідних здібностей чи таланту, емоційності, фахової майстерності, освіченості, життєвого досвіду, художньої уяви, натхнення, а також концентрації думки, волі та систематичної праці» [7].

Значна увага приділяється розвитку музичних здібностей особистості. Показниками розвитку особистості виступає «рівень оволодіння різними видами діяльності, що, по-перше, є джерелом і рушійною силою розвитку, а, по-друге – виявом досягнень» [4, с. 9].

Загальний розвиток особистості визначається її емоційним інтелектом і комунікативними навичками. Музичне мислення (створення мелодій, ритмічних супроводів, аранжувань, вміння імпровізувати) є результатом творчої діяльності, яку відносять до царини культури.

Аристова Л. стверджує, що «музичний розвиток здійснюється практично у всіх видах музичної діяльності. У процесі хорового співу здійснюється розвиток вокально-хорових навичок: дихання, звукоутворення, дикції, строю, ансамблю (в процесі виразного і осмисленого співу). У процесі сприйняття музики здійснюється розвиток відчуття темпо-ритму, динаміки і тембру, звуковисотного відчуття, інтонаційного слуху, музичного сприйняття, смаку і в цілому музичних здібностей» [1, с. 20].

Розвитку відчуття ритму, координації рухів, музичної пам’яті та емоційної виразності допомагають традиційні методи, які використовуються у різних видах музично-рухової діяльності: кроки, маршування, біг, стрибки, танцювальні рухи, ігри із рухами, звучні жести та ін. В музичному мистецтві рухова діяльність допомагає передавати відповідний характер творів, а також темп музики. Гра на музичних і шумових інструментах сприяє розвитку не тільки музичного, гармонічного і тембрового слуху, але й удосконаленню виконавської майстерності.

В сьогоденні не існує універсального методу навчання, тому в нагоді і педагогам, і здобувачам стануть такі сучасні засоби, як: спектрограми, анімації, караоке-програми, інтерактивні тренажери, онлайн-енциклопедії, віртуальні інструменти для практики та експериментів. Гармонійний синтез традиційних методів і сучасних технологій є запорукою успішного музичного розвитку особистості. Важливо не

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

протиставляти їх, а використовувати їхні переваги для досягнення найкращих результатів. Наприклад, традиційні методи можуть бути доповнені використанням комп'ютерних програм для аналізу музики, створення аранжувань або віртуальних інструментів для вивчення нових тем.

Поєднання традиційних методів і сучасних технологій дозволяє створити більш цікавим, ефективним і різноманітним музичне навчання, сприяючи розвитку музичних здібностей, креативного мислення та загальної культури особистості.

Принципами поєднання традиційних і сучасних методів постають:

принцип не заміщення традиційних методів, а доповнення їх сучасними методами і технологіями;

принцип цілеспрямованості щодо використання традиційних і сучасних технологій та їх відповідності освітнім завданням;

принцип педагогічної доцільності, що передбачає вибір конкретних традиційних і сучасних методів із урахуванням вікових особливостей;

принцип балансу між використанням традиційних та сучасних методів;

принцип активної ролі особистості у виборі методів, що активізують особистість в освітньому процесі.

Термін «технологія» міцно увійшов до сучасного практичного апарату педагогіки та освіти. У перекладі із давньогрецького слово «технологія» позначає «наука про мистецтво», тобто про мистецтво, майстерність педагога.

Бухнієва О., та Банкул Л., наголошують: «Головна мета педагогічної технології спрямована на виховання освіченої людини, яка в інформа¬ційному потоці вміє виділити особистіснозначимі знання й розуміє, як їх використовувати в кон¬кретній ситуації, тобто перевага надається не оволодінню технічними навичками, а гнучкому інтелекту, сформованій естетичній свідомості. Найвищим результатом будь-якої педагогічної технології є досягнення творчого рівня розвитку особистості» [2].

Результатом гармонійного синтезу традиційних методів і сучасних технологій є розвиток музичних здібностей та виконавської майстерності особистості. Важливо зазначити, що успіх гармонійного синтезу залежить від професіоналізму педагога, його здатності творчо підходити до вибору освітніх методів та форм, наприклад використання DAW (Digital Audio Workstation) для створення та редагування музики, програм для генерації музичних ідей, віртуальних інструментів для імпровізації та ін.

Нерідко до допоміжних технологій відносять інтерактивне обладнання, що поєднує в собі і розвагу, і освітній процес. Одними з таких є: інтерактивна підлога, інтерактивний стіл, інтерактивна кімната та ін.

Інтерактивна підлога (проєкція на підлогу) призначена для створення звукових, візуальних ефектів, інтерактивних експозицій, реклами, проведення інтерактивних уроків, ігор, фізичних вправ та ін.

Система, що складається з проєктора, який проєктує зображення на підлогу, а датчики фіксують рухи людей і знаходяться на цій проєкції, комп'ютер з відповідним програмним забезпеченням і датчиків руху, обробляє ці дані й змінює зображення на підлозі відповідно до рухів, створюючи інтерактивну взаємодію, сприяють активному навчанню і розвитку. Інтерактивні підлоги можуть бути інтегровані із іншими системами, такими як системи освітлення, звукові системи, системи управління контентом.

Крім інтерактивних підлог, існують також інтерактивні столи, стіни та кімнати.

Інтерактивний стіл – це сенсорний дисплей, вбудований у стіл, що реагує на дотики, жести та інші дії користувачів, дозволяючи взаємодіяти із цифровим контентом безпосередньо на поверхні столу. В освітньому процесі запроваджується для групових занять, інтерактивних ігор, презентацій, експозицій, перегляду карт, фотографій, відео, створення малюнків, спільне редагування документів та ін.

Інтерактивна стіна – це велика проєкційна поверхня, яка реагує на дотики, жести та інші дії користувачів і подібна до інтерактивної підлоги, де використовується проектор і датчики руху, але проєкція здійснюється на стіну. В освіті використовується для показу презентацій, візуалізації даних, інтерактивних лекцій, уроків, занять, віртуальних екскурсій та ін.

Інтерактивна кімната – це простір, в якому інтерактивні технології використовуються комплексно, створюючи повне занурення у віртуальне середовище. Задіяні проєктори, датчики руху, звукові системи, а іноді й інші пристрої, такі як датчики запаху або вібрації. Проєкція може здійснюватися на стіни, підлогу та стелю, створюючи 3D-ефект. В освітньому процесі

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

віртуальні подорожі, тренування пілотів, ігри із ефектом повного занурення розширюють можливості взаємодії людини із цифровим контентом. Вибір конкретного типу інтерактивної системи залежить від потреб, бюджету та цілей використання.

У період воєнних дій в Україні в більшості регіонів необхідністю стало отримання освітньої інформації в дистанційному форматі. Гармонійний синтез традиційних методів і сучасних технологій у музичному розвитку особистості набуває нового забарвлення. Для корекції психоемоційного стану людини, розвитку комунікативних навичок та соціальної адаптації в період воєнного стану багатозначності набувають різні форми музичної терапії: рецептивна, активна, інтегративна, залежно від зовнішніх і внутрішніх умов. Актуалізуються теоретичні і практичні знання, підвищується експресивне спілкування, метою якого є виклик до зміни настрою співучасників, покращення їхніх почуттів і переживань.

Владимирова А. констатує, що «освітня спільнота об'єднує свої зусилля для подолання наслідків війни та забезпечення якісної освіти для всіх. Українські заклади освіти активно використовують нові технології та інноваційні методи навчання для адаптації до нових умов. Україна отримує значну міжнародну допомогу для відновлення освітньої системи. Багато волонтерів долучаються до допомоги українським закладам освіти. Відновлення освіти після деокупації буде складним і тривалим процесом, що вимагатиме від усіх учасників освітнього процесу великих зусиль» [3, с. 18].

Вивчаючи музичне мистецтво в дистанційному режимі, на особливу увагу заслуговують розвиток музичного слуху, музичної пам'яті, ритмічного відчуття і знання елементарних основ теорії музики. Поєднуючи традиційні та сучасні методи і технології, педагоги використовують комп'ютерні програми, онлайн-генератори для створення музики (наприклад, Chrome Music Lab Song Maker, Suno), онлайн-тренажери для розпізнавання інтервалів, музичні освітні онлайн-ресурси, електронні підручники.

Відпрацьовуванню ритмічних рисунків, ритмічних супроводів або вправ допоможе онлайн-метроном. Запис виконання завдання, записане на відео може служити для самоконтролю або аналізу із викладачем.

Вивченню основ теорії музики допоможе використання онлайн-тестів, вправ і вікторин. Краще зрозуміти структуру інтервалів, акордів і тональностей допоможуть онлайн-додатки.

Онлайн-секвенсори, наприклад, Chrome Music Lab Song Maker або Online Sequencer, онлайн-піано, віртуальна гітара та інші музичні прилади для практики імпровізації, створення та запису мелодій дозволяють експериментувати зі звуками та ритмами без наявності музичного інструменту.

Прикладом може бути комбінована вправа «Ритм».

За традиційними методами викладач пояснює терміни «ритм», «такт», «тривалість нот». Відповідно йде плескання простих ритмічних рисунків, читання ритмічних вправ з нот.

Застосування сучасних методів у дистанційному форматі роблять освітній процес доступнішим, цікавішим та ефективнішим. Викладач спроможний демонструвати ритмічні рисунки із використанням драм-машини або онлайн-секвенсора, надає потрібну наукову інформацією, враховуючи індивідуальні особливості та рівень підготовки кожного здобувача. Вправи і рекомендації ефективно поєднують традиційні й сучасні методи музичного навчання.

Створення таких форм роботи, як інтерактивні презентації із аудіо-, відеоматеріалами, фотоматеріалами, інтерактивними картами, а також віртуальні екскурсії в музеї та місця, що пов'язані із життям і творчістю композиторів, віртуальні подорожі до театру опери та балету й інших видів мистецтв у повнішому обсязі розкриють заплановану навчальну тематику.

Сучасні технології дозволяють адаптувати освітній процес до потреб та інтересів кожної особистості і надають учням широкі можливості для творчого самовираження. Використання цікавих та інтерактивних технологій сприяє підвищенню мотивації до навчання.

Онлайн-платформи та віртуальні інструменти роблять музичну освіту доступною для більшої кількості людей, незалежно від їх місця проживання чи фінансового стану.

Висновки. Таким чином, можна зазначити, що гармонійний синтез традиційних методів і сучасних технологій виступає необхідною умовою для успішного розвитку музичної особистості в сучасному світі. Важливим є постійний пошук нових способів поєднання традиційних та інноваційних методів, форм, технологій для забезпечення якісної та ефективної музичної освіти для всіх..

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Список використаних джерел

1. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання: навч. метод. посібник. Миколаїв: Ілон, 2018. 404 с.
2. Бухнієва О. А., Банкул Л. Д. Потенціал інноваційних технологій у мистецькій освіті. Інноваційна педагогіка. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/26.pdf
3. Владимирова А. Л. Освітньо-наукова сфера на Херсонщині в умовах воєнних дій: руйнація та спротив. Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції: матеріали IX/5 Міжнародної науково-практичної конференції, 15–17 листопада 2024 р., с. Світязь Шацького району Волинської області. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2024. 152 с.
4. Методи і прийоми розвитку інтелектуальних і творчих здібностей учнів початкових класів: методичний посібник / Упорядник М. П. Крилевець. Полтава: ПОІППО, 2009. 92 с.
5. Морщакова Н. О. Музична творчість і суб'єктивований світ митця: контекст культуротворення. Dialnet https://dialnet.unirioja.es › descarga › articulo
6. Сахарова О. Гармонійний чи гармонічний? Культура слова. 2021. Вип. 94. С. 234 – 235.
7. Що таке творчість музична – музичні терміни. Словопедія. URL: http://slovopedia.org.ua

References

1. Arystova, L. (2018). Metodyka muzychnoho navchannia ta vykhovannia [Methodology of musical teaching and upbringing]. Mykolaiv: Ilon. 404 [in Ukrainian].
2. Bukhniieva, O. A., Bankul, L. D. (2019). Potentsial innovatsiinykh tekhnolohii u mystetskii osviti [The potential of innovative technologies in art education]. Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/26.pdf [in Ukrainian].
3. Vladymyrova, A. L. (2024). Osvitno-naukova sfera na Khersonshchyni v umovakh voiennykh dii: ruinatsiia ta sprotyv [Educational and scientific sphere in the Kherson region in conditions of military operations: destruction and resistance]. Tretii riven osvity v Ukraini: stanovlennia ta tendentsii: materialy IX/5 Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 15–17 lystopada 2024 r., s. Svitiaz Shatskoho raionu Volynskoi oblasti – The third level of education in Ukraine: formation and trends: materials of the IX/5 International Scientific and Practical Conference, November 15–17, 2024, village of Svityaz, Shatsky district, Volyn region. Lviv–Torun: Liha-Pres. 152.
4. Metody i pryiomy rozvytku intelektualnykh i tvorchykh zdibnostei uchniv pochatkovykh klasiv: metodychnyi posibnyk [Methods and techniques for developing intellectual and creative abilities of primary school students: methodical manual]. (2009) Compiled by M. P. Krylevets. Poltava: POIPPO, 92 p.
5. Morshchakova, N. O. (2016). Muzychna tvorchist i sub'iektyvovanyi svit myttsia: kontekst kulturotvorennia [Musical creativity and the subjectivized world of the artist: the context of cultural creation]. Dialnet https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/5708442.pdf
6. Sakharova, O. (2021). Harmoniinyi chy harmonichnyi? [Harmonious or harmonious?]. Kultura slova – Culture of the word. Vyp. 94. 234-235.
7. Shcho take tvorchist muzychna – muzychni terminy [What is musical creativity – musical terms]. Slovopediia – Slovopedia. URL: http://slovopedia.org.ua

Про автора

Алла Владимирова, докторка філософії в галузі освіти, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна, e-mail: allavladi2019@gmail.com

About the Authors

Alla Vladimirova, Doctor of Philosophy in Education, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Psychology of Preschool and Primary Education Kherson State University, Kherson, Ukraine, e-mail: allavladi2019@gmail.com

© 2025 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)